

Strijdbijl tegen mestbeleid begraven

VBBM pleit voor natuurlijk landbouwsysteem

De Vereniging tot Behoud van Boer & Milieu (VBBM) pleit voor een ander landbouwsysteem. Een zo veel mogelijk gesloten kringloop, waarin een gezonde bodem centraal staat. Met de natuur meewerken, om zo gezond mogelijk voedsel te produceren. De strijdbijl tegen het mestbeleid lijkt begraven.

De VBBM werd 31 jaar geleden opgericht. Grondlegger is Jan van der Kroon, een Noord-Hollandse fouragehandelaar die merkte dat er een groot verband is tussen de gezondheid van de bodem en het vee dat hiervan eten moet. Van der Kroon begon koolstofpoeder toe te voegen aan de mest. Hij strooide het over de roosters en zag tot zijn verbazing dat de koeien het ook oplikten. „Koeien hebben behoefte aan koolstof”, zegt VBBM-secretaris Arjan de With, veehou-

der, maar een zuurstofrijk, gefermenteerd product dat als voeding dient voor het bodemleven. De With: „Alles wat het ministerie van LNV bedacht heeft, werkt averechts. De mestkelders moeten dicht, emissiearme mestopslag, waardoor er een anaeroob proces ontstaat. Alle kwaadwillende bacteriën zijn anaeroob. En die zuurstofloze mest druk je dan in de grond, waardoor je de grond zuurstofarm maakt. Dat verstikt het bodemleven. Alle gewassen worden dan meer afhankelijk van de aanvoer van kunstmest. Recente grassen doen het daar 'goed' op, maar wanneer het stikstofniveau verlaagd moet worden, zullen deze rassen minder produceren.”

“De verhouding tussen koolstof en stikstof is zoekgeraakt

der in Marum (GR). „Sinds de Tweede Wereldoorlog is de verhouding tussen koolstof en stikstof zoekgeraakt: met de introductie van kunstmest is er veel te veel stikstof in het systeem gebracht, terwijl tegelijkertijd het gebruik van stro in de stallen als koolstofbron in onbruik is geraakt.” Voorzitter Erik Valk vult aan: „Het gaat om de balans in het totale bedrijfssysteem. Met kunstmest kun je wel veel produceren, maar in de afgelopen 80 jaar is een groot deel van de voedingswaarde van ons voedsel verloren gegaan.”

De VBBM-boeren willen weer terug naar de basis. En de basis is een gezonde, zuurstofrijke bodem, waarin de biologische processen op een natuurlijke manier worden gestimuleerd. Bovengronds mest toedienen hoort daar bij; het is een van de zaken waar de VBBM zich al 31 jaar hard voor maakt. In de visie van de VBBM is goede drijfmest niet mest die rot in een potdichte mestkel-

Bodemleven stimuleren

In de visie van de VBBM is het zinvoller om het bodemleven te stimuleren middels koolstofrijke mest, waardoor gewassen minder afhankelijk worden van aankoop van meststoffen. De VBBM is daarom de eerste 25 jaar van haar bestaan ten strijde getrokken tegen het mestbeleid, dat ondergrondse aanwending van drijfmest voorschrijft. In 2010 is het de VBBM gelukt om een pilotproef van de grond te krijgen voor het bovengronds uitrijden van mest. In 2014 volgde een ontheffing van de mestinjectieplicht. Echter, met ingang van dit jaar is daar als nieuwe voorwaarde aan verbonden dat veehouders die bovengronds willen uitrijden, geen gebruik meer mogen maken van de derogatie. Dat heeft de vereniging wel wat opzeggers gekost, vertelt De With. „Sommige leden rekenen ons dat wel aan, ja. Die verwachten dat we de strijdbijl gaan oppakken.” Maar 25 jaar 'strijd tegen het mestbeleid' heeft de VBBM-bestuursleden geleerd dat dat vechten tegen de bierkaai is. Valk: „De Haagse ambtenarij hoort je wel aan, maar doet er vervolgens niets mee.” Zo'n vijf jaar geleden heeft de vereniging

daarom het roer omgegooid. De VBBM richt zich nu meer op de kerndoelstelling van de eigen filosofie: hoe halen wij een optimaal rendement uit de aanwezige bedrijfsmiddelen grond, gewas, vee en mest? Daarbij staat kringlooplandbouw centraal, met zo min mogelijk input van buitenaf. Volgens Valk is dat ook nodig om de boer en boerin weer de regie terug te geven op het eigen erf. „Veel boeren krijgen door allerlei erfbetreders angst aangepraat. 'Je moet dit toevoegmiddel gebruiken, je moet hiertegen spuiten, anders gaat het niet goed, heb je geen voer genoeg.' De voeradviseur, de accountant, de toeleveranciers bepalen voor een groot deel hoe de boer zijn bedrijf moet runnen.” Al die toeleverende partijen zou je buiten

beschouwing moeten kunnen laten, of in elk geval zouden ze niet voorop moeten staan, meent Valk. Hij vergelijkt het graag zo: „Je hebt twee boeren. Elk heeft een hectare grond. De ene boer heeft één koe, die de hele zomer in kruidenrijk grasland graast. De koe geeft 5.000 liter, levert elk jaar een kalfje en produceert voornamelijk op gras met een klein beetje brok. De andere boer heeft drie koeien op die ene hectare. Die staan in een hoekje op het veld. De rest van het gras wordt zes keer gemaaid, de boer moet kunstmest en krachtvoer aanvoeren en mest afvoeren, maar die koeien geven samen wel 30.000 kilo melk. Die eerste koe verdient geld voor de boer en de twee andere koeien verdienen vooral geld voor andere mensen. Volgens de

huidige rekenregels is die intensieve boer per kilo melk duurzamer bezig dan de extensieve boer – dat klopt toch gewoon van geen kant? Ik wil werken in een systeem waarin ik over honderd jaar nog steeds op dezelfde manier boer kan zijn, zonder dat er sprake is van uitputting op mijn bedrijf, of elders in de wereld. Voor de productie van een ton kunstmest is wel 300 kuub aardgas nodig.” Zelf is de boer uit Broekland (OV) in 2015 omgeschakeld naar biologisch en meer zelfvoorzienend geworden. „Ik ben van tien naar drie erfbetreders gegaan; dat zijn zeven die geen facturen meer sturen. Wij hoeven ook niet het maximale van onze koeien te vragen.” Vooral jonge boeren en boerinnen lopen vast in het huidige, traditionele systeem en klop-

VBBM-voorzitter Erik Valk: „In plaats van te vechten tegen het mestbeleid willen we ons richten op de zaken waar we wel invloed op hebben.”

pen aan bij de VBBM, ervaren ze. Arjan: „Qua ledenaantal zien we een stijgende lijn; we zitten nu over de 200 leden. We zien ook heel wat mensen omschakelen naar een extensieve of biologische bedrijfsvoering en daar een beter inkomen mee genereren.”

Elkaar versterken

Tegenwoordig richt de VBBM zich vooral op het onderling versterken van elkaar. De afgelopen vijf jaar werden diverse regionale bedrijfsbijeenkomsten georganiseerd, om leden van elkaar te laten leren. Erik: „In plaats van vechten willen we kijken naar waar we zelf invloed op hebben. Het hele landbouwsysteem omturnen gaat ons niet lukken. Daarom richten we ons op de groep die het wél anders wil doen.”

Hij vervolgt: „Sowieso loopt de ontheffing voor het bovengronds mest uitrijden nog maar twee jaar. Wat gaat er daarna gebeuren? Mogen we over tien jaar nog drijfmest maken en wordt derogatie ons dan nog gegund? Daarom willen wij nú kennis opdoen over hoe het zonder drijfmest en derogatie wel mogelijk is een boterham te verdienen. Wij hebben leden die hier volop mee bezig zijn. Zij laten zien dat er meer mogelijk is dan velen denken.”

Om te beginnen een rantsoen met laag eiwit en voldoende koolstof (structuur), dan kan er ook minder stikstof verloren gaan. „Maar dat is kennelijk te simpel; daar is de politieke wil niet voor in Den Haag.” Wat de VBBM wel ervaart, is dat maatschappelijke organisaties zoals Staatsbosbeheer en Natuur & Milieu de filosofie van de VBBM wel omarmen. Erik gebruikt onder meer grond van Staatsbosbeheer voor zijn 115 koeien. „Wij kunnen het er prima mee redden, ik heb een relaxed leven en samen met mijn vrouw Rianne beslis ik wat er bij ons op het erf gebeurt. Deze manier van boer-zijn gunnen wij meer collega's en daar willen wij ons sterk voor maken.”

Tekst: Gineke Mons

Beeld: Ellen Meinen

Heeft u vragen en/of opmerkingen, neem dan contact op met de redactie via redactie@melkvee.nl of tel 0314 – 62 64 38.